

Іван ГОЛОВАТЮК

*Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
ivan_holovatiuk@ukr.net*

ПОТЕНЦІАЛ І ЗАГРОЗИ СУЧАСНОЇ НАУКИ

Існування сучасного світу неможливо уявити без розвитку науки, адже левова частка того, що нині нас оточує, є результатом наукового й технологічного розвою. Водночас постає питання, чи завжди технологічний розвиток приносить позитивний результат? Можна багато дискутувати на цю тему, але очевидним залишається той факт, що наукові відкриття можна використовувати як у корисних цілях, так і навпаки – ними можна нашкодити і людству, і навколишньому середовищу.

Безперечно, наука дає змогу зробити наше повсякденне життя зручним і комфортабельним. Без науки неможливо уявити, наприклад, жодного закладу медицини, освіти, культури тощо, адже нині практично вся інформація, якою оперують і заклади охорони здоров'я, і освітні й культурні установи оцифрована і ком'ютеризована. Ще 40-50 років тому це здавалося недосяжним майбутнім, а в наші дні цілком реально завдяки високому розвитку інформаційних технологій. Наука стає незамінною не лише для створення комфортного життя, але й допомагає забезпечувати базові потреби людини, як-от потребу у воді і харчуванні.

В останні роки екологи все частіше наголошують на тому, що на нашій планеті стрімко вичерпуються запаси прісної води – ресурсу, без якого неможливе існування будь-якого життя. Робота над пошуком способів збереження прісної води, переробки солоної (морської) води на прісну стає першочерговим питанням водночас із пошуком технологій виробництва продуктів харчування з мінімальним використанням водних ресурсів. Так, наприклад, в державі Ізраїль, яка через географічне розташування особливо потерпає від браку прісної води, для вирощування рослинності, зокрема продуктів харчування, вчені застосовують крапельне зрошування, завдяки чому використання водних ресурсів зменшується в десятки разів порівняно з традиційним поливом. Таким чином, наука, безсумнівно, стає незамінною в досягненні людиною добробуту і комфорту, а наукові відкриття приносять значну користь та полегшують людське життя, Водночас технологічний і науковий розвиток, який виходить з-під контролю, здатен перетворитися на потужну руйнівну силу, що знищуватиме все живе на своєму шляху.

Наука і технології обіцяють людині комфортне життя, проте їхній негативний вплив позначається на всіх аспектах існування світу й людства, а подекуди призводить до зникнення цілих видів тварин і ареалів їх існування [1, с. 78].

З нищівним впливом науки стикнулось безпосередньо українське суспільство зокрема в результаті технологічної катастрофи на Чорнобильській АЕС. Ще раніше світ здригнувся від звістки про знищення двох японських міст – Хіросіми і Нагасакі в результаті застосування ядерних бомб, що були скинуті безпосередньо на ці міста.

Нині в науковому середовищі активно обговорюються проблеми озонових дир в атмосфері та забрудненості світового океану. Обидві проблеми пов'язані і є прямими наслідками наукового розвитку й технологічних здобутків і, водночас, браку відповідальності людства перед природою за власні дії.

Свого часу фізик і винахідник Нікола Тесла, коли йому запропонували використовувати свої відкриття та досліді для виготовлення зброї, знищив всі свої розрахунки, адже, на його думку, в такий спосіб людство могло знищити себе і всю планету. З одного боку, виготовлення зброї, боєприпасів є свого роду запорукою безпеки для держави, яких так бракує нашій країні в тій непростій боротьбі за існування, яка триває нині. З іншого боку, наявність сучасної високотехнологічної зброї стає підступною спокусою використати її для зовсім інших, антигуманних цілей чи для реалізації людських амбіцій.

Таким чином, полеміка про те, чи несе наука лише користь, чи ще й загрозу існуванню світу залишається актуальною і відповідь на це питання безпосередньо визначається цінностями тих людей, в руках яких опиняються наукові й технологічні здобутки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ibe A. The benefits and threats of modern technicization and science. Philosophy and Praxis. 2021. Vol.11, N.2. P.71–89.